

ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Πέμπτη 12.12.2024:

Ατομικές συμμαχίες: ο Διεθνής Οργανισμός Ατομικής Ενέργειας και η εισαγωγή των αρχών ακτινοπροστασίας στη μεταπολεμική Ελλάδα

Λουκάς Φρέρης

Υποψήφιος Διδάκτορας Ιστορίας των Επιστημών
Friedrich-Alexander-Universität Erlangen-Nürnberg

Καρλόβασι, κτίριο Αλεξάνδρου του Πανεπιστημίου Αιγαίου (απέναντι από το Γυμνάσιο Καρλοβάσου), Αίθουσα I1

20.00-21.30

Περίληψη ομιλίας:

«Η Ελλάς, δοκιμασθείσα και μάλιστα βαρέως κατά τὰ πρώτα ἔτη μετὰ το τέρμα του πολέμου, δεν ηδύνατο βεβαίως νά εμφανίση εις τόν τομέα αυτόν επιτεύγματα οία ωρισμένοι μεγάλοι χώροι.[...] Αλλά εις τήν προσπάθειαν ὄλων τῶν πολιτισμένων Λαῶν νά προαγάγουν την ατομικήν επιστήμην, ἡ Ἑλλάς δέν ἐπετρέπετο νά ἀπουσιάσῃ οὔτε νά ὑστερήσῃ». Αὐτά δήλωσε ὁ Κωνσταντῖνος Τσάτσος, ὑπουργός Προεδρίας τῆς Κυβερνήσεως, κατά τα ἐγκαίνια του πρώτου ἐλληνικοῦ ἐρευνητικοῦ ἀντιδραστήρα το 1961. Σε αὐτή τήν προσπάθεια ἐκσυγχρονισμοῦ καί «πυρηνικῆς» ἀνάπτυξης, που εἶχε ξεκινήσει λίγα χρόνια πρὶν, τὸ ἐλληνικὸ μετεμφυλιακὸ κράτος βρήκε ἕναν σημαντικὸ σύμμαχο: τὸν Διεθνή Οργανισμό Ατομικῆς Ενέργειας (ΔΟΑΕ). Ἡ παρούσα ἀνακοίνωση ἐστιάζει στις προσπάθειες του νεοσύστατου ΔΟΑΕ νά καταστήσῃ τὸν εαυτὸ του ἕναν παγκόσμιον ρυθμιστὴ στο ζήτημα τῆς ατομικῆς ἐνέργειας καὶ ἐιδικότερα στην ἀκτινοπροστασία. Τὸ βασικὸ του τὸ ὄχημα γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτὸ ἦταν ὁ θεσμὸς τῆς Τεχνικῆς Βοήθειας. Τὸ πρόγραμμα αὐτὸ περιλάμβανε ὑποτροφίες, ἀποστολὲς ἐμπειρογνομῶνων καὶ παροχὴ ἐξοπλισμοῦ στα κράτη μέλη του. Παρά τὴν ἀπουσία νομικῆς ἀρμοδιότητος τοῦ ΔΟΑΕ νά ἐπιβάλλῃ τὰ δικά του πρότυπα ἀκτινοπροστασίας στα κράτη μέλη του, ὁ Οργανισμὸς στήριξε τὴν ἀξία αὐτῶν τῶν προτύπων ὡς προϊόν «συλλογικῆς τεχνογνωσίας» προερχόμενον ἀπὸ τὴν ἐμπειρία τῶν πιο προηγμένων -ἐπιστημονικά- χωρῶν. Ὑποστηρίζω ὅτι στὴ μεταπολεμικὴ Ελλάδα ἡ θέσπιση τοῦ ρυθμιστικοῦ πλαισίου τῆς χώρας στὸν τομέα τῆς ἀκτινοπροστασίας ἦταν ἀμεσο ἀποτέλεσμα τῆς σχέσης τῆς χώρας με τὸν ΔΟΑΕ καὶ με τὴν Τεχνικὴ Βοήθεια που τῆς παρέιχε ἀπὸ τὰ τέλη τῆς δεκαετίας τοῦ 1950 ἕως τις ἀρχές τῆς δεκαετίας τοῦ 1970. Με ἄλλα λόγια, τὸ νομικὸ πλαίσιο τῆς ἀκτινοπροστασίας τῆς Ελλάδας -τὸ ὁποῖο συντάχθηκε σύμφωνα με τὰ πρότυπα τοῦ ΔΟΑΕ- ἦταν ἀποτέλεσμα τῶν ἀλλεπάλληλων ἐπισκέψεων ἐμπειρογνομῶνων οἱ ὁποῖοι βρέθηκαν στὴν Ελλάδα καθὼς καὶ τῶν δεκάδων ὑποτροφιῶν οἱ ὁποῖες ἔδωσαν τὴ δυνατότητα σε νέους Ἕλληνες ἐπιστήμονες νά βρεθοῦν σε κορυφαία ἐργαστήρια τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Ἡ ἀνακοίνωση βασίζεται στὴ διδακτορικὴ ἐρευνα τοῦ ομιλητῆ ἡ ὁποία διεξήχθη στο πλαίσιο τοῦ ἐρευνητικοῦ προγράμματος «Living with Radiation: The Role of the International Atomic Energy Agency in the History of Radiation Protection cordis.europa.eu/project/id/770548/de», που ἐκπονεῖται στο Friedrich Alexander University Erlangen-Nuremberg με τὴ χρηματοδότηση τοῦ European Research Council (ERC) Consolidator Grant.

Συντονιστές:

Κωνσταντῖνα Ζορμπαλά

Κωνσταντῖνος Τσαπρούνης

Email: tina.zorbala@aegean.gr

<https://myria.math.aegean.gr/ifme/>